

Λόγος Κατηχητήριος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει
τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς
(2016).

Ἀριθμ. Πρωτ. 284

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΙ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ
* * *

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ προσφιλῇ καὶ εὐλογημένα,

Διὰ τῆς θεοπνεύστου ρήσεως τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ Κυρίου καὶ τῶν κριμάτων αὐτῆς, εἰσάγει καὶ ἐφέτος πάντα τοὺς Ὁρθοδόξους πιστοὺς εἰς τὸ «μυστήριον» τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὁ ἱερός Ψαλμῶδός ἀναφωνῶν: «Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ Κύριος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις» (Ψαλμ. 102, 6). Διότι ὁ Κύριος «ἐμπιπλᾷ ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν μας καὶ ἀνακαινίζει ὡς ἀετοῦ τὴν νεότητά μας» (πρβλ. ὁ. π. 5).

Ὡς γνωστόν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, ἕκαστος ἄνθρωπος, πλασθεὶς κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ, ἀποτελεῖ ναὸν Κυρίου. Πολὺ δὲ περισσότερο ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν καὶ ἐχρίσθημεν διὰ τοῦ Ἁγίου Μύρου καὶ ἐνεκεντρίσθημεν εἰς τὴν καλλιέλαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἴμεθα ναοὶ τοῦ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντος Ἁγίου Πνεύματος, ἀκόμη καὶ ἐὰν διὰ ποικίλων ἁμαρτιῶν, ἐκουσίων ἢ ἀκουσίων, ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ τοῦ Κυρίου: «εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει» (Β' Τιμ. β', 13).

Διὰ τοῦ ρύπου ὅμως τῆς ἁμαρτίας κωλύεται ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ ἐνεργῇ ἐν ἡμῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὥρισε τὴν

ἀρχομένην περίοδον τῶν νηστειῶν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἵνα κατ' αὐτὴν καθάρωμεν ἑαυτοὺς διὰ τῆς μετανοίας καὶ γενώμεθα ἄξιοι νὰ ὑποδεχθῶμεν τὰ ζωοποιὰ Πάθη καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν λαμπροφόρον Ἔγερσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Δεῦρο τάλαινα ψυχῆ, σὺν τῇ σαρκί σου τῷ πάντων Κτίστη, ἑξομολογοῦ· καὶ ἀπόσχου λοιπόν, τῆς πρὶν ἀλογίας, καὶ προσάγαγε Θεῷ, ἐν μετανοίᾳ δάκρυα», καλεῖ πάντας τοὺς πιστοὺς ὁ ποιητὴς τοῦ Μεγάλου Κανόνος Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης (τροπάριον α' ὠδῆς).

Ἡ Ἐκκλησία, μεριμνῶσα διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ πνευματικὴν τελειώσιν μας, ἀνοίγει εἰς πάντα τὰ μέλη αὐτῆς τὸν παρόντα καιρὸν τῆς μετανοίας, προτρέπουσα συγχρόνως αὐτὰ νὰ πολεμήσουν τὸν φιλόυλον καὶ φιλοκτήμονα βίον, ὁ ὁποῖος ὡς «βαρὺς κλοιός» κρατεῖ τὴν ψυχὴν χοϊκὴν καὶ συρομένην ἐπὶ γῆς, μὴ δυναμένη νὰ ἀνοίξη τὰς πτέρυγας αὐτῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Τοιοιτοτρόπως, διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν καθαρτικῶν δακρῶν, ἐνδύομεθα καὶ πάλιν τὸ πρωτόκτιστον κάλλος καὶ τὴν θεοῦφαντον στολήν, τὴν ὁποίαν ἀπώλεσαμεν μετὰ τὴν πτώσιν, περιβληθέντες «τὸν στολισμὸν τῆς αἰσχύνης, καθάπερ φύλλα συκῆς».

Ἀποτελεῖ, ταυτοχρόνως, ἡ νηστεία καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ βρωμάτων καὶ ἀπὸ «διαλογισμῶν ματαίων καὶ ἐνθυμήσεων πονηρῶν» ἀφετηρίαν διὰ τὴν ὀρθὴν, μεμετρημένην καὶ σώφρονα διαχείρισιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, μὲ προοπτικὴν τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, οὕτως ὥστε νὰ ἐκμηδενίζονται αἱ ἀρνητικαὶ καὶ διὰ τὸ κοινωνικὸν καὶ φυσικὸν περιβάλλον ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς ἀλόγου χρήσεώς των καὶ νὰ παραμένῃ μόνον ἡ «νηστεία τῆς ἐλεημοσύνης», ἡ ὁποία νὰ μὴ «γίνηται κριμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις», ἀλλὰ ἔλεος καὶ χάρις καὶ ἀνακούφισις εἰς αὐτοὺς καὶ διὰ τὴν πορείαν μας πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ» (Μέγας Βασίλειος).

Τοιοιτοτρόπως, διὰ τῆς ἐγκρατοῦς χρήσεως, ἀγιάζεται καὶ ἡ ὕλη καὶ ἡ ζωὴ μας, καθότι ἡ φθαρτὴ ὕλη ἀποτελεῖ οὐχὶ τὸν αὐτοσκοπὸν, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦ ἀγιασμοῦ. Συνεπῶς, καὶ διὰ τοὺς ἔχοντας καὶ κατέχοντας πλουσίους τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἡ νηστεία πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἀφορμὴν ἐγκρατείας, μὲ τελικὸν σκοπὸν «περισσεύειν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου», κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ μεγαλορρήμονος Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου (πρβλ. Ρωμ. ιε', 13) καὶ ἀποβλέπειν καὶ εἰς τοὺς σημερινούς πτωχοὺς «Λαζάρους» τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς προσφυγιάς.

Πέραν ὅμως τούτων, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, τὸ ἀληθές πνεῦμα τῆς νηστείας καὶ τῆς ἐγκρατείας, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ ταύτας

εὐαρέστους τῷ Κυρίῳ, καθὼς διδάσκει ὁ ἀδελφόθεος Ἀπόστολος Ἰάκωβος, λέγων: «θηρσκειά καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (Ἰακ. α', 27). Διότι δὲν θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν χάριν, τὴν ὁποῖαν ἀφθόνως παρέχει ἡ νηστεία καὶ ἡ ἐγκράτεια, ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τῶν ὑλικῶν τροφῶν: «Εἰ εἰς κρίσεις καὶ μάχας νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν, ἵνατί μοι νηστεύετε;», ἀναρωτᾶται ὁ Προφήτης Ἡσαΐας (58, 4). «Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην [...], ἀλλὰ [...] διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνόν, περίβαλε...», λέγει καὶ παραγγέλλει ὁ Κύριός μας διὰ τῆς φωνῆς τοῦ Προφήτου Αὐτοῦ (Ἡσ. 58, 5-7).

Ἰδιαίτερος σήμερον ἡ οἰκονομικὴ κρίσις, ἡ προσφυγιά καὶ αἱ ποικιλότροποι δυσχέρεια, αἱ ὁποῖαι παγκοσμίως ἐμφανίζονται, μάλιστα δὲ εἰς ὠρισμένους λαοὺς καὶ χώρας, παρέχουν εἰς ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους τὴν δυνατότητα νὰ καλλιεργήσωμεν τὸ γνήσιον τοῦτο πνεῦμα τῆς νηστείας, συνδυάζοντες τὴν ἀποχὴν τῶν βρωμάτων μὲ ἔργα φιλανθρωπίας καὶ ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς ἔχοντας ἄμεσον ἀνάγκην ἀδελφούς μας, τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πένητας, τοὺς ἀστέγους καὶ πρόσφυγας, τοὺς μὴ ἔχοντας «ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη» (Ματθ. η', 20), αὐτοὺς τοὺς ὁποῖους αἱ σκληραὶ περιστάσεις τοῦ πολέμου καὶ τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων ἀναγκάζουν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς πατρογονικὰς ἐστίας των καὶ νὰ ταξιδεύουν ἐν μέσῳ πολλῶν κινδύνων καὶ θλίψεων καὶ κόπων.

Ὅταν ἡ νηστεία μας συνοδεύηται ἀπὸ τοιαύτην αὐξήσιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης μας πρὸς τὸν ἐλάχιστον ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, θρησκείας, γλώσσης καὶ καταγωγῆς, τότε αὕτη θὰ ἀναβαίνει ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ ὡς θυμίαμα εὐοσμὸν καὶ ἄγγελοι θὰ συμπαρίστανται εἰς ἡμᾶς νηστεύοντας, ὅπως διηκόνουν τὸν Κύριον εἰς τὴν ἔρημον.

Ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα ἀδελφικῶς καὶ πατρικῶς εἰς ἅπαντας τὸ ἀρχόμενον στάδιον τῶν Ἀγίων Νηστειῶν νὰ εἶναι καρποφόρον καὶ ἀγιαστικόν, πλήρες χάριτος καὶ ἀγιασμοῦ, καὶ ὅπως ἀξιώσῃ ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ προσέλθωμεν ἀπροσκόπτως εἰς τὸν αἰώνιον ζωοποιὸν Κρατῆρα, τὴν ζωηφόρον Πλευρὰν τοῦ Κυρίου, «ἐξ ἧς ὁ διπλοῦς ἡμῖν ἐξέβλυσε, κρουνοὺς τῆς ἀφέσεως καὶ γνώσεως» (Μέγας Κανὼν, τροπάριον τῆς δ' ὥδης).

Αὐτοῦ ἡ Θεία Χάρις καὶ τὸ ἄπειρον Ἔλεος εἶησαν μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, ὥστε ἐν τοιοῦτῳ εὐαγγελικῷ φρονήματι χαρισθῆ ἡμῖν ἡ ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν καὶ ἡ πανήγυρις τῶν πανηγύρεων, ἡ Ἀνάστασις τοῦ

Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ
εὐχαριστία νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ,βις´
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν